

gedragsprotocol

obs **De Springplank**

Leren van en met elkaar

mei 2022

Inhoud

Inleiding	3
Preventief	4
Pedagogisch klimaat	4
Jenaplan	4
Sociaal Emotioneel Leren	4
Groepsvorming	5
Curatief	6
Definiëren van gedrag	6
Pestprotocol	7
Externe deskundigheid	8
Schorsing	8
Bijlagen	9
Bijlage 1: vertrouwenspersonen en anti-pest coördinator	9

Inleiding

Eén van de belangrijkste voorwaarden om tot leren te komen is je veilig voelen. Om jezelf te kunnen zijn is het nodig dat kinderen zich kwetsbaar op durven te stellen, dat zij zich gezien en geaccepteerd voelt en dat ze het gevoel hebben erbij te horen. Als school hechten wij daarom enorm veel waarde aan de sociale veiligheid van de kinderen.

Het zorgen voor sociale veiligheid gaat over méér dan het tegengaan van onveiligheid. Leerlingen hebben ruimte nodig om te mogen ontdekken waar grenzen liggen, om fouten te maken, om te leren verantwoordelijkheid te nemen en daarop te worden aangesproken. Allemaal aspecten die aansluiten bij de missie en visie van onze school, vormgegeven vanuit het Jenaplan gedachtengoed.

Dit gedragsprotocol is opgesteld vanuit de wet 'Veiligheid op school' (2015). Deze wet verplicht scholen om beleid te voeren gericht op het voorkomen en aanpakken van pesten. Hierbij is [dit document](#) de onderlegger vanuit het bestuur, waarbij we specifieke richtlijnen vanuit de school verder in dit document hebben uitgewerkt.

In dit gedragsprotocol beschrijven wij op welke manier wij zowel preventief (voorkomen) als curatief (aanpakken) omgaan met gedrag. Hierin staat beschreven welke afspraken er zijn en op welke manier sociale veiligheid een plek heeft in ons onderwijs.

Preventief

Pedagogisch klimaat

Een goed pedagogisch klimaat is de basis om tot leren te komen. In een goed pedagogisch klimaat kunnen kinderen groeien, staan zij open en hebben zij ruimte in hun hoofd om te leren. Kinderen vertellen zelf dat het dan rustig en fijn is in de klas. Om goed te kunnen leren, vinden kinderen het erg belangrijk dat de juf of meester een kindervriend is, eerlijk en rechtvaardig, en dat je jezelf mag zijn. Op OBS De Springplank streven we ernaar dat alle kinderen met plezier naar school gaan. Dit bereiken we door die vertrouwde, veilige en stabiele schoolomgeving te bieden. Er is veel aandacht voor sociale competenties. Zowel op groepsniveau als schoolniveau zijn er afspraken gemaakt over de manier waarop we met elkaar omgaan. De kinderen worden betrokken bij het opstellen van de klassenregels. Deze worden positief geformuleerd en zichtbaar in de klas opgehangen.

Jenaplan

'Alle acties, alle interventies binnen het Jenaplanonderwijs hebben tot doel het zelfverantwoordelijk denken en handelen van kinderen en volwassenen en het leren samenleven te bevorderen.'

- oud NJPV directeur Jaap Meijer

Jenaplanonderwijs is een vorm van onderwijs die (bijna) altijd passend is. Binnen het Jenaplanconcept werken we vanuit relaties. Hierin zijn er drie relaties die centraal staan:

- De relatie van het kind met zichzelf.
- De relatie van het kind met de ander en het andere.
- De relatie van het kind met de wereld.

Deze worden gevormd door te werken aan [Jenaplanessenties](#) (vaardigheden en gedragslijnen), binnen de [Jenaplankernkwaliteiten](#) (uitgangspunten), met als grondslag de (pedagogische) [basisprincipes](#) omschreven door Suus Freudenthal.

Vanuit de Jenaplanessenties hebben wij de focus voor ons onderwijs bepaald: "We willen ondernemende mensen, die kunnen plannen en samenwerken, mensen die iets kunnen creëren en dat kunnen presenteren. Ze moeten na kunnen denken over hun inbreng, kunnen reflecteren en ze moeten verantwoordelijkheid kunnen dragen"

Door deze focus te leggen is direct terug te zien dat wij de ontwikkeling van een kind als persoon hoog in het vaandel hebben staan. Het zorgt er ook voor dat we in ons onderwijs veel aandacht en tijd besteden aan de identiteitsontwikkeling van kinderen en dat we daarmee veel oefenen op sociaal en emotioneel vlak.

Tenslotte zien wij het (mede)opvoeden van kinderen als een gezamenlijke doelstelling van ouders/ verzorgers en schoolteam. We zullen daarom altijd nauw contact houden met ouders gedurende hun schoolloopbaan bij ons op school.

Sociaal Emotioneel Leren

Sociaal emotioneel leren is het proces waarbij leerlingen noodzakelijke kennis, attituden en vaardigheden verwerven en toepassen, zodat ze beter kunnen omgaan met zichzelf en de ander. Het is iets anders dan de sociaal-emotionele ontwikkeling (SEO). Een kind maakt een ontwikkeling door op verschillende terreinen: taalontwikkeling, motorische ontwikkeling, en zo ook de sociaal-emotionele ontwikkeling. SEL is het proces dat de sociaal-emotionele ontwikkeling ondersteunt.

Op onze school geven we SEL lessen met behulp van de lesmethode Kwink. Kwink biedt een doordacht SEL-programma, gebaseerd op de laatste wetenschappelijke inzichten. Kwink lessen zijn gericht op preventie (van bijvoorbeeld pesten op school) en de kracht van een veilige groep. De onafhankelijke Erkenningcommissie interventies heeft Kwink erkend als 'goed onderbouwd'. Kwink is daardoor nu opgenomen in de databank Effectieve Jeugdinterventies van het Nederlands Jeugd instituut (NJI).

Tijdens de Kwink lessen werken we met de kinderen aan de vijf SEL competenties. Dit zijn:

- Besef voor jezelf (ik-competentie)
- Zelfmanagement (ik-competentie)
- Besef van de ander (jij-competentie)
- Relaties hanteren (jij-competentie)
- Keuzes maken (wij-competentie)

Kwink zet deze vijf SEL-competenties uit in een leerlijn voor de hele school, verbindt die aan de groepsfasen (dynamica) en creëert zo de beste voorwaarden voor een veilig leer- en leefklimaat. We geven wekelijks Kwink-lessen en besteden bijna dagelijks aandacht aan de aspecten van SEL.

Onderdeel van Kwink-lessen is 'Circus Ik'. Dit is een manier waarop je taal kunt geven aan gedrag. 'Circus Ik' is een instrument om op gedrag te reflecteren en is in samenwerking met Kees van Overveld ontwikkeld. Op sommige momenten kan een hoofd van een kind goed vol zitten; met gedachten en/of emoties. Het is dan figuurlijk een 'circus' in het hoofd. Er is echter maar één persoon die invloed heeft op de keuzes die je maakt, en dat ben je zelf. De keuze die je maakt verdelen wij onder in aanpakken, aanvallen of verstoppen. Drie manieren waarop je kunt reageren in een lastige situatie.

Groepsvorming

Hierboven beschrijven we al dat we uitgaan van de kracht van een veilige groep. Dit doen we door continu aandacht te besteden aan groepsvorming. Groepsvorming is door Tuckman verdeeld in vijf fasen. Deze vijf fasen zijn opeenvolgend:

- Forming: de verkenningsfase.
- Storming: de hiërarchie wordt vastgesteld.
- Norming: regels worden bepaald.
- Performing: de groep is klaar voor het werken.
- Adjourning: het einde van het jaar is in zicht, de groep gaat samen afsluiten.

Gedurende ons schooljaar geven we extra aandacht aan groepsvorming in de Gouden- en Zilveren Weken. Dit zijn de weken na de zomervakantie, waarin een nieuwe groep gevormd wordt, en de weken na de kerstvakantie, waarna de groep weer even aan elkaar moet wennen. In deze weken worden er elke dag twee activiteiten gegeven om de groepsvorming te stimuleren. Dit komt terug in de pijlers van ons onderwijs. Activiteiten kunnen een spel zijn, een coöperatieve werkvorm, een (kring) gesprek of een viering van een behaald groepsdoel. In de overige weken besteden we wekelijks aandacht aan de groepsvorming. Ook de lessen van Kwink stimuleren dit proces.

Curatief

Definiëren van gedrag

Op De Springplank maken wij onderscheid in gedrag. Dit doen we door gedrag te classificeren in vier gedragsspecificaties. Hierdoor kan er eenduidig en op de juiste manier gehandeld worden. Deze specificaties zijn opgesteld door Kees van Overveld en aan het team van OBS De Springplank geleerd tijdens studiedagen.

Binnen deze gedragsspecificaties zijn er twee categorieën, namelijk de frequentie en de ernst van het gedrag. De frequentie is opgedeeld in incidenteel en frequent. De ernst wordt opgedeeld in licht of zwaar gedrag. Hieronder zijn de gedragsspecificaties kort beschreven.

Ernstig / zwaar probleemgedrag <i>Incidenteel</i>	Ernstig / zwaar probleemgedrag <i>Frequent</i>
<p>Straf als signaal (ondersteuning - discipline +)</p> <p><u>Actie</u> Signaal naar de buitenwereld; dit is grensoverschrijdend gedrag en dat accepteren we niet. Daarna volgt weer herstel.</p> <p><u>Voorbeelden van gedrag</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bewust iemand pijn doen. • Gedragsinstructies weigeren. • Materiaal kapot maken. <p><u>Voorbeelden van herstel:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vergoeding materiële kosten. • Herstel psychische schade. • Spoed gesprek met ouders. • Individuele begeleiding. • Onplezierige maatregel (schrijfstraf, nablijven, uitsluiting activiteiten). • Verwijdering uit de groep (time out, schorsing). 	<p>Herstel (ondersteuning + discipline +)</p> <p><u>Actie</u> Hoe harder je gaat straffen hoe meer de situatie zal verharderen. Een cyclus start hiermee.</p> <p><u>Voorbeelden van gedrag</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bewust iemand pijn doen. • Gedragsinstructies weigeren. • Materiaal kapot maken. <p><u>Voorbeelden van herstel:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Frequent overleg met ouders en externen. • Gedragscontract. • Herstelgesprek. • Onplezierige maatregel. • Begeleiding door stamgroepleider. • Verwijdering uit de groep op school. • Sorry brief schrijven.
Licht probleemgedrag <i>Incidenteel</i>	Licht probleemgedrag <i>Frequent</i>
<p>Waarschuwen / corrigeren (ondersteuning - discipline -)</p> <p><u>Actie</u> Zo minimaal mogelijk aandacht geven aan dit gedrag. Geen correctie en niet bestraffen. Corrigeer zo neutraal mogelijk.</p> <p><u>Voorbeelden van gedrag:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Andere dingen doen op de laptop. 	<p>Aanleren / trainen / afstemmen (ondersteuning + discipline -)</p> <p><u>Actie</u> Overwegen het gewenste gedrag aanleren. Maximaal ondersteunen en niet straffen. 'Ik verwacht van jou gedrag dat je nog niet kunt, en daar ga ik je bij helpen'. Benaderen van denken vanuit capaciteiten.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Duwen (impuls). • Negatieve manier aandacht vragen. <p><u>Voorbeelden van herstel:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Waarschuwing. • Non - verbale reactie. • Notitie in boekje (optellen van..). • Materiële straf (inleveren mobieltje). • Versterken alternatief gedrag. • Versterken elk ander positief gedrag. • Time out intern. 	<p><u>Voorbeelden van gedrag:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Andere dingen doen op de laptop. • Duwen (impuls). • Negatieve manier aandacht vragen. <p><u>Voorbeelden van herstel:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nablijven met gesprekje. • Heldere afspraken maken met duidelijke consequenties. • Voordoen van positief gedrag en laten oefenen. • Individuele stappenplan. • Veel tussentijdse feedback. • Zelf evaluatiekaart. • Overleg met ouders. • Time-out intern.
---	---

Pestprotocol

Pesten is niet hetzelfde als plagen. Bij plagen zijn de machtsverhoudingen gelijk. Nu eens is de ene het lijdend voorwerp en dan de andere. Pesten is structureel en brengt kinderen tot wanhoop. Het structurele karakter vraagt om een beleid.

Iedere melding van pestgedrag dient serieus genomen te worden en te worden geverifieerd. Op het moment dat een kind, de ouders/ verzorgers of een collega melding maakt van pestgedrag worden de volgende stappen ondernomen. Deze stappen zijn erop gericht om het pestgedrag zo snel mogelijk te stoppen en zijn opgesteld met behulp van de 'vijfsporen aanpak' afkomstig uit het Nationaal Pestprotocol.

<p><u>Stappenplan pestprotocol</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Iedere stap wordt vastgelegd in het logboek van de betreffende leerling in Parnassys. • Stap 1 t/m 3 worden binnen 3 werkdagen afgerond. • Stap 4 volgt nadat de interventies een week zijn ingesteld. • Stap 6 wordt na 2 weken ingepland indien de interventies niet voldoende of geen positief effect laten zien. 	
<p>Stap 1</p>	<p>De stamgroepleider heeft een gesprek met de kind wat pest en het kind wat gepest wordt. Aan de hand van dit gesprek wordt de situatie ingeschat en worden. De stamgroepleider brengt de intern begeleider op de hoogte. Andere aanwezige betrokkenen kunnen mogelijk op de hoogte worden gesteld van het pestgedrag i.v.m. toezicht op het plein en in andere vrije situaties buiten de klas.</p>
<p>Stap 2</p>	<p>De stamgroepleider heeft een gezamenlijk gesprek met de pester en de gepeste. Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd. In overleg met de betrokken partijen worden concrete afspraken gemaakt om pestgedrag te stoppen. Hier volgt ook een gesprek met de ouders/verzorgers. Als er meerdere kinderen uit de groep betrokken zijn bij het pestgedrag zal de stamgroepleider klassikaal aandacht schenken aan het probleem, waarbij gebruik gemaakt kan worden van beschikbare mogelijkheden.</p>

Stap 3	Er worden afspraken gemaakt over de momenten van evaluatie met de kinderen, dit zal dagelijks gebeuren. Met de ouders/ verzorgers wordt afgesproken op welke manier er een terugkoppeling zal plaatsvinden van de evaluatie (mondeling: telefonisch of in gesprek).
Stap 4	Er volgt een gesprek met de pester en de gepeste (stamgroepleider kan zelf inschatten wat het beste is: gezamenlijk of afzonderlijk). Is het gelukt om de afspraken na te komen? Zo ja: dan de afspraken handhaven/ bijstellen en een volgend gesprek over twee weken. Zo nee: analyse opstellen, waardoor het mis is gegaan. De stamgroepleider overlegt met intern begeleider. Er wordt een plan opgesteld voor de komende twee weken. Alle betrokkenen worden hiervan op de hoogte gebracht. Dit wordt tevens met de ouders/ verzorgers gecommuniceerd.
Stap 5	Na twee weken is er opnieuw een gesprek tussen de stamgroepleider en de kinderen. Er wordt verslag uitgebracht aan de Intern Begeleider. Als de effecten positief zijn dan worden de interventies over een periode van 4 weken langzaam afgebouwd. Hebben de interventies geen positieve uitwerking dan wordt er een nieuw plan opgesteld, waarbij eventueel ook externe deskundigheid ingeschakeld kan worden.
(indien nodig) Stap 6	Gesprek met alle ouders/ verzorgers uit de groep over het pestprobleem in de groep. Dit met name als er sprake is van een grote zwijgende groep onder de klasgenoten die niet op het pestgedrag reageert of durft te reageren. Dit gesprek wordt geleid door een directielid, intern begeleider of anti-pestcoördinator. De stamgroepleider(s) van de groep zijn hierbij aanwezig. Het doel van dit gesprek is het verstrekken van informatie naar ouders/verzorgers en wat ouders/ verzorgers kunnen doen om het gedrag te beïnvloeden. Er zal ook gestimuleerd worden dat ouders/ verzorgers onderling contact zoeken. In het uiterste geval kunnen in goed overleg met alle partijen (stamgroepleider, ouders/ verzorgers, intern begeleider, anti-pestcoördinator en directie) eventueel nog twee stappen gezet worden.
(indien nodig) Stap 7	Een kind (pester of gepeste) wordt (tijdelijk) in een andere groep geplaatst. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.
(indien nodig) Stap 8	De pester wordt geschorst voor maximaal vijf dagen. Mocht dit meerdere keren noodzakelijk zijn dan zal er met het Bevoegd Gezag worden overlegd of er een verwijderingsprocedure voor de pester(s) in gang kan worden gezet.

Externe deskundigheid

Preventief werken aan groepsdynamiek heeft uiteraard onze voorkeur, maar als een groep zich eenmaal negatief heeft ontwikkeld, kan er een andere aanpak nodig zijn dan die wij als onderwijsteam kunnen bieden. In dat geval is onze school gekoppeld aan begeleiders Passend Onderwijs van het Samenwerkingsverband. Zij kunnen ons adviseren en doorverwijzen naar een deskundige. Op die manier hebben we al gebruik gemaakt van de Ringaanpak.

De ringaanpak gaat uit van een groep als een systemisch geheel waarin de groepsleden bepaalde rollen hebben die met elkaar een patroon vormen. Door dit patroon voor de groepsleden zelf inzichtelijk te maken en een beroep te doen op ieders verantwoordelijkheid, wordt het negatieve proces omgebogen.

Schorsing

Binnen scholengroep MarkantLeersaam en Vrije School Breda hanteren we een protocol rondom schorsen en verwijderen. Deze is te vinden via [deze link](#).

Bijlagen

Bijlage 1: vertrouwenspersonen en anti-pest coördinator

Op OBS De Springplank hebben we meerdere vertrouwenspersonen en een anti-pestcoördinator. Ouders/ verzorgers kunnen, ondanks alle inspanningen van school, niet tevreden zijn over de aanpak van de school van het pestprobleem. Als de gesprekken niet meer soepel verlopen, kunnen ouders/ verzorgers gewezen worden op de mogelijkheid van bemiddeling door de vertrouwenspersoon. Dit zijn interne personen die een objectieve en ondersteunende rol hebben en er zijn voor de ouders/ verzorgers. Ook hebben ouders/ verzorgers het recht om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie van de school. Dit is een extern persoon vanuit het schoolbestuur.

Huidige vertrouwenspersonen:

- Ivet Elshout
Te bereiken via ielshout@markantonderwijs.nl
- Anouk Laan- Franken
Te bereiken via alaan@markantonderwijs.nl

Huidige anti-pestcoördinatoren:

- Ivet Elshout
Te bereiken via ielshout@markantonderwijs.nl

De stamgroepleider blijft voor ouders altijd het eerste aanspreekpunt in geval van zorgen.